

Zaak C-188/24

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

7 maart 2024

Verwijzende rechter:

Conseil d'État (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

6 maart 2024

Verzoekende partijen:

WebGroup Czech Republic, a.s.

NKL Associates s. r. o.

Verwerende partijen:

Ministre de la Culture

Premier ministre

CONSEIL D'ÉTAT (hoogste bestuursrechter, Frankrijk)

rechtdoende
in bestuursgeschillen

[OMISSIS]

SOCIETE WEBGROUP CZECH
REPUBLIC e.a.

[OMISSIS]

I° Bij summier verzoekschrift, aanvullende memorie, memorie van repliek en drie nieuwe memories, die op 7 februari, 9 mei en 21 november 2022 en op 7 september, 5 december 2023 en 19 januari 2024 onder nummer 461193 bij het secretariaat van de afdeling bestuursgeschillen van de Conseil d'État zijn ingeschreven, verzoekt de vennootschap Webgroup Czech Republic de Conseil d'État om:

1°) décret n° 2021-1306 du 7 octobre 2021 relatif aux modalités de mise en œuvre des mesures visant à protéger les mineurs contre l'accès à des sites diffusant un contenu pornographique (decreet nr. 2021-1306 van 7 oktober 2021 betreffende de wijze van toepassing van de maatregelen ter bescherming van minderjarigen tegen de toegang tot websites die pornografisch materiaal aanbieden) wegens bevoegdheidsoverschrijding nietig te verklaren;

2°) [OMISSIS]

Zij betoogt dat het door haar bestreden decreet:

- een vormfout vertoont, aangezien dit decreet, alsmede de wet van 30 juli 2020 die de rechtsgrondslag ervan vormt, niet ter kennis is gebracht van de Europese Commissie en de Tsjechische Republiek overeenkomstig artikel 3 van richtlijn 2000/31/EG van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt;

- gebrekkig is wegens het niet uitoefenen van bevoegdheden („incompétence négative”), aangezien dit decreet niet aangeeft welke technische middelen moeten worden ingezet om te verhinderen dat minderjarigen toegang hebben tot pornografisch materiaal op internet;

- in strijd is met de beginselen van rechtszekerheid en evenredigheid zoals neergelegd in het recht van de Europese Unie, met artikel 16 van de Verklaring van de rechten van de mens en de burger van 1789, met het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en met de vrijheid van meningsuiting zoals gewaarborgd door artikel 10 van ditzelfde verdrag;

- in strijd is met de doelstellingen van richtlijn 2000/31/EG van 8 juni 2000 door te voorzien in algemene en abstracte maatregelen ten aanzien van een algemeen beschreven categorie van bepaalde diensten van de informatiemaatschappij, die zonder onderscheid gelden voor alle aanbieders van die categorie diensten.

Bij twee verweerschriften, ingeschreven op 9 september 2022 en 9 januari 2024, vordert de ministre de la culture (minister van Cultuur) afwijzing van het verzoek. Zij betoogt dat de door de verzoekende vennootschap aangevoerde middelen ongegrond zijn.

Bij verweerschrift, ingeschreven op 10 januari 2024, heeft de Premier ministre (minister-president) aangegeven dat hij zich aansluit bij de opmerkingen van de minister van Cultuur.

Bij twee memories van interventie, ingeschreven op 15 november 2022 en 7 maart 2023, vorderen de organisaties „Osez le féminisme!” en „Le Mouvement du Nid”

afwijzing van het verzoek. Zij betogen dat hun interventie ontvankelijk is en dat de in het verzoekschrift aangevoerde middelen ongegrond zijn.

Bij twee memories van interventie, ingeschreven op 10 juli en 20 september 2023, vordert de organisatie „Les effronté-E-S” afwijzing van het verzoek. Zij betoogt dat haar interventie ontvankelijk is en dat de in het verzoekschrift aangevoerde middelen ongegrond zijn.

2° Bij summier verzoekschrift, aanvullende memorie, memorie van repliek en drie nieuwe memories, die op 7 februari, 9 mei en 21 november 2022 en op 7 september, 5 december 2023 en 19 januari 2024 onder nummer 461195 bij het secretariaat van de afdeling bestuursgeschillen van de Conseil d'État zijn ingeschreven, verzoekt de vennootschap NKL Associates sro de Conseil d'État om:

1°) décret n° 2021-1306 du 7 octobre 2021 relatif aux modalités de mise en œuvre des mesures visant à protéger les mineurs contre l'accès à des sites diffusant un contenu pornographique (decreet nr. 2021-1306 van 7 oktober 2021 betreffende de wijze van toepassing van de maatregelen ter bescherming van minderjarigen tegen de toegang tot websites die pornografisch materiaal aanbieden) wegens bevoegdheidsoverschrijding nietig te verklaren;

2°) [OMISSIS]

Zij betoogt dat het door haar bestreden decreet:

- een vormfout vertoont, aangezien dit decreet, alsmede de wet van 30 juli 2020 die de rechtsgrondslag daarvan vormt, niet ter kennis is gebracht van de Europese Commissie en de Tsjechische Republiek overeenkomstig artikel 3 van richtlijn 2000/31/EG van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt;

- gebrekkig is wegens het niet uitoefenen van bevoegdheden („incompétence négative”), aangezien dit decreet niet aangeeft welke technische middelen moeten worden ingezet om te verhinderen dat minderjarigen toegang hebben tot pornografisch materiaal op internet;

- in strijd is met de beginselen van rechtszekerheid en evenredigheid zoals neergelegd in het recht van de Europese Unie, met artikel 16 van de Verklaring van de rechten van de mens en de burger van 1789, met het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en met de vrijheid van meningsuiting zoals gewaarborgd door artikel 10 van ditzelfde verdrag;

- in strijd is met de doelstellingen van richtlijn 2000/31/EG van 8 juni 2000 door te voorzien in algemene en abstracte maatregelen ten aanzien van een

algemeen beschreven categorie van bepaalde diensten van de informatiemaatschappij, die zonder onderscheid gelden voor alle aanbieders van die categorie diensten.

Bij twee verweerschriften, ingeschreven op 9 september 2022 en 8 januari 2024, vordert de ministre de la culture (minister van Cultuur) afwijzing van het verzoek. Zij betoogt dat de door de verzoekende vennootschap aangevoerde middelen ongegrond zijn.

Bij verweerschrift, ingeschreven op 10 januari 2024, heeft de Premier ministre (minister-president) aangegeven dat hij zich aansluit bij de opmerkingen van de minister van Cultuur.

Bij twee memories van interventie, ingeschreven op 15 november 2022 en 7 maart 2023, vorderen de organisaties „Osez le féminisme!” en „Le Mouvement du Nid” afwijzing van het verzoek. Zij betogen dat hun interventie ontvankelijk is en dat de in het verzoekschrift aangevoerde middelen ongegrond zijn.

Bij twee memories van interventie, ingeschreven op 10 juli en 20 september 2023, vordert de organisatie „Les effronté-E-S” afwijzing van het verzoek. Zij betoogt dat haar interventie ontvankelijk is en dat de in het verzoekschrift aangevoerde middelen ongegrond zijn.

Gelet op de andere stukken van het dossier;

Gelet op:

- het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;
- richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000;
- het wetboek van strafrecht;
- [OMISSIS];
- wet nr. 2020-936 van 30 juli 2020;
- [OMISSIS];

[OMISSIS]

Overwegende hetgeen volgt:

- 1 Ter bestrijding van de toenemende blootstelling van minderjarige jongeren aan pornografisch materiaal en de schadelijke gevolgen van een dergelijke blootstelling voor hun psychische gesteldheid en voor het geweld tegen vrouwen, heeft de wet van 30 juli 2020 betreffende de bescherming van slachtoffers van huiselijk geweld, met het oog op pornografische websites die toestaan dat

minderjarigen toegang hebben tot hun materiaal, tot doel om de doeltreffendheid te vergroten van de bepalingen van artikel 227-24 van het wetboek van strafrecht die al sinds lange tijd verbieden om „*ofwel informatie die gewelddadig van aard is, aanzet tot terrorisme, pornografisch is of van dien aard is dat deze in ernstige mate afbreuk doet aan de menselijke waardigheid of minderjarigen ertoe aanzet om deel te nemen aan activiteiten die hen fysiek in gevaar brengen, te vervaardigen, te transporteren of te verspreiden op welke manier dan ook en ongeacht wat de gegevensdrager ervan is, ofwel dergelijke informatie te verhandelen (...) wanneer de informatie kan worden gezien of waargenomen door een minderjarige*”, op straffe van een gevangenisstraf van drie jaar en een geldboete van 75 000 EUR.

- 2 Hiertoe heeft artikel 22 van de wet van 30 juli 2020 in de eerste plaats in artikel 227-24 van het wetboek van strafrecht bepaald, en daarmee de vaste rechtspraak van de Cour de cassation (hoogste rechterlijke instantie, Frankrijk) tot uitdrukking gebracht, dat tevens sprake is van het in dit artikel omschreven strafbare feit „*indien een minderjarige toegang heeft tot de in de eerste alinea genoemde informatie op grond van de enkele verklaring dat hij ten minste achttien jaar oud is*”.
- 3 In de tweede plaats wordt in artikel 23 van die wet een procedure vastgesteld die de president van de Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique (regelgevende autoriteit voor audiovisuele en digitale communicatie, Frankrijk; hierna: „Arcom”) de mogelijkheid geeft, wanneer hij vaststelt dat een persoon die een online communicatiedienst aan het publiek aanbiedt, minderjarigen toestaat om toegang te krijgen tot pornografisch materiaal in strijd met artikel 227-24 van het wetboek van strafrecht, om die persoon een aanmaning te sturen waarin hij wordt bevolen om binnen een termijn van twee weken de nodige maatregelen te nemen om de toegang van minderjarigen tot het gewraakte materiaal te verhinderen. Indien de aangemaande persoon geen gevolg geeft aan dit bevel, kan de president van de Arcom de zaak aanhangig maken bij de president van het tribunal judiciaire de Paris (rechter in eerste aanleg Parijs) om te gelasten dat er een einde komt aan de toegang tot die dienst en aan de vindbaarheid ervan via een zoekmachine of een resultatenlijst. Artikel 23 van de wet geeft aan dat nadere regels voor de toepassing van dit artikel bij decreet moeten worden vastgesteld. Op die grondslag zijn in het decreet van 7 oktober 2021 betreffende de wijze van toepassing van de maatregelen ter bescherming van minderjarigen tegen de toegang tot websites die pornografisch materiaal aanbieden, de voorwaarden opgenomen op grond waarvan de president van de Arcom de procedure van artikel 23 van de wet kan inleiden.
- 4 Bij twee verzoekschriften, die moeten worden samengevoegd om tot één uitspraak te komen, verzoeken de vennootschappen Webgroup Czech Republic en NKL Associates sro om dit decreet wegens bevoegdheidsoverschrijding nietig te verklaren.

Interventies van de organisaties „Osez le féminisme”, „Mouvement du Nid” en „Les effronté-E-S”:

- 5 Gelet op het voorwerp en de aard van het geding geven de organisaties „Osez le féminisme”, „Mouvement du Nid” en „Les effronté-E-S”, door hun statutaire doel en hun activiteit, blijk van een voldoende belang bij de instandhouding van het bestreden decreet. Hun interventies zijn derhalve ontvankelijk.

Middel betreffende de onvoldoende nauwkeurigheid van het bestreden decreet:

- 6 [OMISSIS] [door de verwijzende rechter afgewezen middel]

Middelen betreffende het beroep op de beginselen van rechtszekerheid en evenredigheid, het recht op een eerlijk proces en de vrijheid van meningsuiting:

- 7 [OMISSIS] [door de verwijzende rechter afgewezen middelen]

Beroep op richtlijn 2000/31/EG van 8 juni 2000:

- 8 Op grond van artikel 1 van richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt: „1. Deze richtlijn heeft tot doel bij te dragen aan de goede werking van de interne markt door het vrije verkeer van de diensten van de informatiemaatschappij tussen lidstaten te waarborgen. / 2. Voorzover voor de verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstelling nodig, worden met deze richtlijn bepaalde nationale bepalingen nader tot elkaar gebracht die van toepassing zijn op de diensten van de informatiemaatschappij en betrekking hebben op de interne markt, de vestiging van de dienstverleners, de commerciële communicatie, langs elektronische weg gesloten contracten, de aansprakelijkheid van tussenpersonen, gedragscodes, de buitengerechtelijke geschillenregeling, rechtsgedingen en de samenwerking tussen lidstaten.”
- 9 Op grond van artikel 2 van die richtlijn: „Voor de doeleinden van deze richtlijn wordt verstaan onder: (...) h) ‚gecoördineerd gebied’: de in de nationale rechtsstelsels vastgelegde vereisten voor dienstverleners van de informatiemaatschappij en diensten van de informatiemaatschappij, ongeacht of die vereisten van algemene aard zijn dan wel specifiek daarop zijn toegesneden. / i) Het gecoördineerde gebied omvat vereisten waaraan de dienstverlener moet voldoen met betrekking tot: / - het starten van een activiteit van een dienst van de informatiemaatschappij, zoals vereisten inzake kwalificatie, vergunning en aanmelding, / - het uitoefenen van een activiteit van een dienst van de informatiemaatschappij, zoals vereisten inzake gedrag van de dienstverlener, vereisten inzake kwaliteit en inhoud van de dienst inclusief inzake reclame en contracten, of vereisten inzake aansprakelijkheid van de dienstverlener.”
- 10 Volgens artikel 3 van die richtlijn: „1. Iedere lidstaat zorgt ervoor dat de diensten van de informatiemaatschappij die worden verleend door een op zijn grondgebied

gevestigde dienstverlener voldoen aan de in die lidstaat geldende nationale bepalingen die binnen het gecoördineerde gebied vallen. 2. De lidstaten mogen het vrije verkeer van diensten van de informatiemaatschappij die vanuit een andere lidstaat worden geleverd, niet beperken om redenen die vallen binnen het gecoördineerde gebied. (...) 4. De lidstaten kunnen maatregelen nemen om voor een bepaalde dienst van de informatiemaatschappij van lid 2 af te wijken, mits aan de volgende voorwaarden is voldaan: / a) De maatregelen moeten: / i) noodzakelijk zijn voor een van de volgende doelstellingen: / - de openbare orde, in het bijzonder de preventie van, het onderzoek naar, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten, waaronder de bescherming van minderjarigen en de bestrijding van het aanzetten tot haat wegens ras, geslacht, godsdienst of nationaliteit en van schendingen van de menselijke waardigheid ten aanzien van individuen, / - de bescherming van de volksgezondheid, / - de openbare veiligheid, met inbegrip van het waarborgen van de nationale veiligheid en defensie, / - de bescherming van consumenten, met inbegrip van beleggers; / ii) worden genomen ten aanzien van een bepaalde dienst van de informatiemaatschappij waardoor afbreuk wordt gedaan aan de onder i) genoemde doelstellingen of een ernstig gevaar daarvoor ontstaat; / iii) evenredig zijn aan die doelstellingen; / b) De lidstaat moet, alvorens de betrokken maatregelen te nemen en onverminderd eventuele rechtszaken, met inbegrip van het vooronderzoek en in het kader van een strafrechtelijk onderzoek verrichte handelingen: / - de in lid 1 bedoelde lidstaat verzoeken maatregelen te nemen, maar deze is daar niet of onvoldoende op ingegaan, / - de Commissie en de in lid 1 bedoelde lidstaat in kennis stellen van zijn voornemen om de betrokken maatregelen te nemen. (...)"

- 11 Op grond van lid 3 van artikel 14 van de richtlijn, dat van toepassing is wanneer een dienst van de informatiemaatschappij bestaat in de opslag van de door een afnemer van de dienst verstrekte informatie: „Dit artikel doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor een rechtbank of een administratieve autoriteit om in overeenstemming met het rechtsstelsel van de lidstaat te eisen dat de dienstverlener een inbreuk beëindigt of voorkomt. Het doet evenmin afbreuk aan de mogelijkheid voor lidstaten om procedures vast te stellen om informatie te verwijderen of de toegang daartoe onmogelijk te maken.”
- 12 Op grond van overweging 8 van de richtlijn: „Met deze richtlijn wordt beoogd een juridisch kader te scheppen teneinde het vrije verkeer van diensten van de informatiemaatschappij tussen de lidstaten te waarborgen, doch niet het strafrecht als zodanig te harmoniseren.” Op grond van overweging 45: „De beperking van de in de richtlijn vastgestelde aansprakelijkheid van dienstverleners die als tussenpersoon optreden, doet geen afbreuk aan de mogelijkheid om verschillende soorten verbodsmaatregelen te treffen. Die maatregelen bestaan in het bijzonder in rechterlijke of administratieve uitspraken waarin de beëindiging of voorkoming van een inbreuk wordt bevolen, met inbegrip van de verwijdering of het ontoegankelijk maken van onwettige informatie.” Tot slot op grond van overweging 48: „Deze richtlijn mag geen afbreuk doen aan de mogelijkheid voor de lidstaten om van dienstverleners die door afnemers van hun dienst verstrekte informatie toegankelijk maken, te verlangen dat zij zich aan

zorgvuldigheidsverplichtingen houden die redelijkerwijs van hen verwacht mogen worden en die bij nationale wet zijn vastgesteld, zulks om bepaalde soorten onwettige activiteiten op te sporen en te voorkomen.”

- 13 In zijn arrest van 9 november 2023, *Google Ireland Limited, Meta Platforms Ireland Limited, Tik Tok Technology Limited c/. Kommunikationsbehörde Austria (KommAustria)* (C-376/22), heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie in de punten 42 tot en met 44 geoordeeld dat „richtlijn 2000/31 (...) berust op de toepassing van het beginsel van toezicht in de lidstaat van herkomst en van het beginsel van wederzijdse erkenning, wat betekent dat – binnen het in artikel 2, onder h), van deze richtlijn omschreven gecoördineerde gebied – diensten van de informatiemaatschappij uitsluitend worden gereguleerd in de lidstaat op het grondgebied waarvan de verleners van deze diensten zijn gevestigd”, om tot de slotsom te komen dat „dit ten eerste betekent dat elke lidstaat van waaruit diensten van de informatiemaatschappij worden verricht, deze diensten moet reguleren en daarbij de in artikel 3, lid 4, onder a), i), van richtlijn 2000/31 vermelde doelstellingen van algemeen belang moet beschermen” en dat „ten tweede de lidstaten van bestemming van diensten van de informatiemaatschappij overeenkomstig het beginsel van wederzijdse erkenning het vrije verkeer van deze diensten niet mogen beperken door te vereisen dat wordt voldaan aan door hen vastgestelde aanvullende verplichtingen op het gecoördineerde gebied”. Het Hof heeft om die redenen voor recht verklaard dat „artikel 3, lid 4, van richtlijn 2000/31/EG (...) aldus moet worden uitgelegd dat algemene en abstracte maatregelen ten aanzien van een algemeen beschreven categorie van bepaalde diensten van de informatiemaatschappij, die zonder onderscheid gelden voor alle aanbieders van die categorie diensten, niet vallen onder het begrip ‚maatregelen die worden genomen ten aanzien van een bepaalde dienst van de informatiemaatschappij’ in de zin van die bepaling”.
- 14 In de eerste plaats betogen de verzoekende vennootschappen dat de bepalingen van het bestreden decreet alsmede die van de wet van 30 juli 2020, die zij ook betwisten door het opwerpen van een exceptie, in strijd zijn met de doelstellingen van richtlijn 2000/31/EG voor zover in die bepalingen een procedure wordt vastgesteld op grond waarvan een administratieve autoriteit een persoon wiens activiteit bestaat in het aanbieden van een online communicatiedienst, kan aanmanen om een strafbaar feit te beëindigen.
- 15 In dit verband is het echter zo dat de betwiste bepalingen zelf, voor zover daarin een procedure in het leven wordt geroepen volgens welke een administratieve autoriteit dienstverleners van de informatiemaatschappij kan aanmanen om een schending te beëindigen en de verweten inbreuken kan voorleggen aan een rechter ingeval aan de aanmaning geen gevolg wordt gegeven, geen enkele regel bevatten met betrekking tot de inhoud van de betrokken verplichting. Bijgevolg, en in dat opzicht, kunnen die bepalingen, om redenen die vallen onder het door richtlijn 2000/31/EG „gecoördineerde gebied”, niet worden geacht inbreuk te maken op het vrije verkeer van diensten van de informatiemaatschappij, aangezien de richtlijn, zoals blijkt uit de in de punten 11 en 12 aangehaalde bewoordingen, geen

afbreuk doet aan de mogelijkheid voor een rechter of een administratieve autoriteit om in overeenstemming met de rechtsstelsels van de lidstaten te eisen dat een dienstverlener een inbreuk beëindigt of voorkomt. Derhalve kunnen de verzoekende vennootschappen niet op goede gronden stellen dat de litigieuze bepalingen, voor zover daarin een regeling in het leven wordt geroepen die een administratieve autoriteit de mogelijkheid geeft om een dienstverlener aan te manen om een schending te beëindigen, ongeldig zijn wegens strijd met de doelstellingen van artikel 3 van 2000/31/EG.

- 16 In de tweede plaats hebben de verzoekende vennootschappen echter ook betoogd dat de litigieuze bepalingen zich niet beperken tot het vaststellen van een procedure op grond waarvan een administratieve autoriteit een dienstverlener kan gelasten om een schending te beëindigen, maar eveneens tot gevolg hebben, gelet op de inhoud van het betrokken strafbare feit zoals omschreven in de aan artikel 227-24 van het wetboek van strafrecht toegevoegde bepalingen (zoals aangehaald in punt 2) die gebaseerd zijn op de wet van 30 juli 2020, dat de in andere landen van de Europese Unie gevestigde dienstverleners verplicht zijn om technische voorzieningen te treffen om de toegang van minderjarigen tot het door hen aangeboden materiaal te blokkeren. In dit verband hangt het antwoord op het middel betreffende de schending van de doelstellingen van richtlijn 2000/31/EG, gelet op de bewoordingen van de richtlijn zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie in het in punt 13 genoemde arrest, af van de beantwoording van de [in het dictum geformuleerde] vragen [OMISSIS]:

[OMISSIS] [Herhaling van de in het dictum opgenomen vragen]

- 17 Deze moeilijk te beantwoorden vragen zijn beslissend voor de beslechting van het geding waarover de Conseil d'État moet beslissen. Derhalve dient de zaak op grond van artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie aanhangig te worden gemaakt bij het Hof van Justitie van de Europese Unie en de behandeling ervan te worden geschorst totdat het Hof zich heeft uitgesproken over de verzoeken.

BESLIST:

Artikel 1: De organisaties „Osez le féminisme”, „Le Mouvement du Nid” en „Les Effronté-e-s” worden toegelaten tot interventie aan de zijde van de verwerende partij.

Artikel 2: De behandeling van de verzoeken van de vennootschappen Webgroup Czech Republic en NKL Associates sro wordt geschorst in afwachting van een beslissing van het Hof van Justitie van de Europese Unie over de volgende vragen:

- a) Vallen strafrechtelijke bepalingen, met name algemene en abstracte bepalingen die bepaalde gedragingen aanmerken als een strafbaar feit dat kan worden vervolgd, binnen het door richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 „gecoördineerde gebied” wanneer zij van

toepassing kunnen zijn op zowel het gedrag van een verlener van diensten van de informatiemaatschappij als dat van elke andere natuurlijke of rechtspersoon, of moet worden aangenomen, aangezien de richtlijn enkel tot doel heeft bepaalde juridische aspecten van die diensten te harmoniseren en niet het strafrecht als zodanig en aangezien zij alleen vereisten bevat met betrekking tot diensten, dat dergelijke strafbepalingen niet kunnen worden beschouwd als vereisten die van toepassing zijn op de toegang tot en het uitvoeren van de activiteit van diensten van de informatiemaatschappij en die binnen het door die richtlijn „gecoördineerde gebied” vallen? Vallen in het bijzonder strafbepalingen die bedoeld zijn om minderjarigen te beschermen, binnen de reikwijdte van dit „gecoördineerde gebied”?

b) Moet het feit dat aanbieders van onlinecommunicatiediensten verplicht zijn om voorzieningen te treffen om te verhinderen dat minderjarigen toegang kunnen krijgen tot het pornografische materiaal dat zij aanbieden, worden geacht te vallen binnen het „gecoördineerde gebied” in de zin van richtlijn 2000/31/EG, die alleen bepaalde juridische aspecten van de betrokken diensten harmoniseert, terwijl deze verplichting weliswaar betrekking heeft op het uitvoeren van de activiteit van een dienst van de informatiemaatschappij omdat het hierbij om het gedrag van de dienstverlener, de kwaliteit of de inhoud van de dienst gaat, maar geen betrekking heeft op de vestiging van de dienstverleners, noch op de commerciële communicatie, noch op langs elektronische weg gesloten contracten, noch op de aansprakelijkheid van tussenpersonen, noch op gedragscodes, noch op de buitengerechtelijke geschillenregeling, noch op rechtsgedingen en evenmin op de samenwerking tussen lidstaten, en dus geen enkele van de onderwerpen betreft die door de harmonisatiebepalingen van hoofdstuk II worden geregeld?

c) In geval van een bevestigend antwoord op de voorgaande vragen, hoe verhouden de vereisten van richtlijn 2000/31/EG zich dan tot die welke voortvloeien uit de bescherming van de grondrechten in de Europese Unie en met name de bescherming van de menselijke waardigheid en van het belang van het kind zoals gewaarborgd door de artikelen 1 en 24 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, wanneer de enkele vaststelling van individuele maatregelen met betrekking tot een bepaalde dienst een doeltreffende bescherming van die rechten niet lijkt te waarborgen? Bestaat er een algemeen beginsel van het recht van de Europese Unie dat de lidstaten toestaat om, met name in urgente gevallen, de maatregelen te nemen – ook als die algemeen en abstract zijn ten aanzien van een categorie dienstverleners – die nodig zijn om minderjarigen te beschermen tegen inbreuken op hun waardigheid en hun integriteit, door zo nodig jegens de onder richtlijn 2000/31/EG vallende dienstverleners af te wijken van het in die richtlijn neergelegde beginsel dat zij aan de regulering door hun land van herkomst onderworpen zijn?

[OMISSIS]

[Procedurele informatie]

WERKDOCUMENT